

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI INTÉZET

TÁJÉKOZTATÓ

a közigazgatási szakvizsga

Általános közigazgatási ismeretek

I. modul:

A központi állami szervek rendszere

című tananyagát érintő változásokról

Budapest, 2023. február 28.

Tisztelt Vizsgáló!

A Nemzeti Közszerológáti Egyetem (a továbbiakban: NKE) jogszabályban rögzített feladata, hogy a közigazgatási szakvizsgához kapcsolódó ismeretanyagot időközönként hatályosítsa. A közigazgatási szakvizsgáról szóló 35/1998. (II.27.) Korm. rendelet 3.§ (3) bekezdése kimondja, hogy a követelményrendszeren alapuló tananyagot az NKE – különösen a jogszabályi változásokra tekintettel – rendszeresen, de legalább évente felülvizsgálja, és szükség esetén aktualizálja.

A jogszabályi kötelezettségen alapuló hatályosítást, a tananyag átdolgozását a Nemzeti Közszerológáti Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézete (a továbbiakban: NKE KTI) a 2023. január 01-jéig kihirdetett jogszabályok alapján zárta le. Az NKE KTI fontosnak tartja, hogy közszerológáti tisztviselők ismereteiket hatályosított tananyag alapján sajátítsák el és a 2023. márciusi vizsgaidőszak folyamán már a tankönyv lezárása, korábbi hatályosítása óta bekövetkezett jogszabályi módosulások is megjelenjenek a tananyagokban, s egyben a számonkérés alapját is képezzék.

A tananyag-kiegészítő dokumentumban minden az adott fejezetcímen belül végrehajtott módosítást az oldalszám és bekezdés feltüntetésével dőlt betűtípussal vastagon kiemelve jelöltük. Az új hatályos szövegrészek pirossal szedve találhatóak, míg a hatályát veszített részek fekete áthúzással vannak jelölve. Az egyes módosítások indokolása dőlt betűvel az adott módosított szövegrészt követően került rögzítésre. A bemutatott változások tankönyvekbe történő átvezetéséről március hónapban gondoskodunk.

A tananyag-kiegészítő dokumentum kibocsátásával az NKE KTI segítséget kíván nyújtani, hogy a közigazgatási szakvizsgára Ön a lehető legnaprakészebben tudjon felkészülni.

Eredményes felkészülést és sikeres vizsgát kívánunk!

Budapest, 2023. február 28.

**Nemzeti Közszerológáti Egyetem
Közigazgatási Továbbképzési Intézet**

1.3.4. Az Alaptörvény módosításai

16. oldal, az alcím alatti első bekezdés az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény 2012. január 1-ei hatálybalépését követően azt az Országgyűlés tíz **tizenegy** alkalommal módosította.²³

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

1.3.4. Az Alaptörvény módosításai

18. oldalon a következő alcím előtti rész az alábbi új bekezdéssel bővül

A tizedik alaptörvény-módosítás 2022. május 25-én hatályba lépett rendelkezése is a különleges jogrenddel kapcsolatos: az ukrajnai fegyveres konfliktusra tekintettel a veszélyhelyzet elrendelésének alapjait egészítette ki a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa eseteivel.

Az Alaptörvény 2022 júliusában elfogadott tizenegyedik módosításának 2022. július 23. napján hatályba lépett rendelkezései előírják a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának és az európai parlamenti képviselők választásának egyidejű megtartását és tartalmazzák az ehhez kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket. 2023. január 1. napján léptek hatályba a tizenegyedik alaptörvény-módosítás azon rendelkezései, amelyek a „megyék” „vármegyékre” történő átnevezését tartalmazzák.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

1.5. Az Alapvetés

20. oldal utolsó előtti bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az állam területéről, illetve annak egységeiről az F) cikkben rendelkezik az Alaptörvény. Az állam területe városokból és községekből áll, a több várost és községet magában foglaló területi egység pedig a **vármegye**. A főváros jogi helyzete sajátos: egyrészt város, annak minden jellemzőjével együtt, másrészt azonban a **vármegyével** egy területi szinten áll, tehát nem tartozik egyetlen **vármegyéhez** sem.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

1.5. Az Alapvetés

24. oldal első bekezdésében szereplő 35. lábjegyzet az alábbiak szerint módosul

Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. ~~Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.~~

Indokolás: Alaptörvény T) cikk szövege a kilencedik és tizedik alaptörvény-módosítás hatályba lépését követően

1.7.8. Információs önrendelkezés és információszabadság

53. oldal első bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az adatkezelő szervnek, személynek kötelessége, hogy a kezelésében lévő közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatot erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse. A szervezeti, személyzeti, a szerv tevékenységére, működésére, továbbá a gazdálkodásra

vonatkozó részletes adatokat a Köztársasági Elnök Hivatala, az Országgyűlés Hivatala, az Alkotmánybíróság Hivatala, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, az Állami Számvevőszék, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Művészeti Akadémia, az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, a központi államigazgatási szervek a kormánybizottság kivételével, továbbá az országos kamara, valamint a fővárosi és **vár**megyei kormányhivatal köteles a honlapján bárki számára ingyenesen és korlátozás nélkül elérhetővé tenni. A közzétett adatok megismerése személyes adatok közléséhez nem köthető.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.1. Az állam helye az Alaptörvényben és az állam alkotmányos értékei **64. oldal harmadik bekezdése az alábbiak szerint módosul**

~~Az Alaptörvény elkülönült részében, a Különleges jogrend rendelkezései között rendkívüli állami szervként szerepel a Honvédelmi Tanács. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a különleges jogrend szabályait a szakirodalomban gyakran használt néven: a „szükségállapot alkotmányt” általában egységesen, a többi résztől elkülönítetten szokták az alkotmányok szabályozni. Összefoglalóan és lényegre törően azt lehet mondani, hogy az Alaptörvény Az Állam címet viselő része azokat az állami szerveket nevesíti és szabályozza, amelyek az alkotmányozó értékelése és szándéka szerint az állam alkotmányos funkcióit és feladatait rendszerszerűen megvalósítják.~~

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.2.1. Az Országgyűlés feladat- és hatásköre **67. oldal második felsorolásának harmadik pontja az alábbiak szerint módosul**

- dönt a **vár**megyék területéről, nevéről, székhelyéről, megyei jogú várossá nyilvánításról és fővárosi kerület létesítéséről;

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.2.2.2. Az Országgyűlés megbízatásának megszűnése **69. oldal utolsó bekezdése az alábbiak szerint módosul**

~~A feloszlott vagy feloszlott Országgyűlést rendkívüli állapot **hadiállapot vagy idején** a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején pedig a köztársasági elnök összehívhatja. Ezekben az esetekben az Országgyűlés korábban már megszűnt megbízatása a különleges jogrend érvényének időtartamára átmenetileg feléled.~~

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.2.4.1. Tisztségviselők **73. oldal utolsó előtti bekezdése az alábbiak szerint módosul**

Az Országgyűlés elnöke közreműködik annak megállapításában, hogy a rendkívüli vagy szükségállapot köztársasági elnök által történő kihirdetése indokolt-e. Az Országgyűlés feloszlata előtt a köztársasági elnök köteles kérni a házelnök véleményét. ~~Fajja a Honvédelmi Tanácsnak.~~ Az államfő átmeneti akadályoztatása vagy megbízatásának idő előtti megszűnése esetén a köztársasági elnöki jogkört – az Alaptörvényben foglalt korlátozásokkal – az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig az Országgyűlés elnöke gyakorolja. E feladatának időtartama alatt képviselői és házelnöki jogai nem szünetelnek.

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.2.4.5. A képviselőcsoportok

77. oldal második bekezdésében szereplő felsorolás első pontja az alábbiak szerint módosul

a frakcióvezetők tagjai a Házbizottságnak, ~~valamint a Honvédelmi Tanácsnak;~~ véleményüket ki kell kérni az Országgyűlés feloszlása előtt, indítványukra választják meg az Országgyűlés tisztségviselőit, ajánlást tesznek a bizottságok elnökeire, alelnökeire, tagjaira, megilleti őket a napirend előtti felszólalás joga, valamely kérdés időkeretben történő tárgyalására vonatkozó határozathozatal előtt felszólalhatnak;

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.3.1. A köztársasági elnök alkotmányos helyzete

86. oldal utolsó bekezdése az alábbiak szerint módosul

A politikai döntések alapjául szolgáló feltételek fennállása vagy minősítése nem függ az elnök értékelésétől, ő csak saját beavatkozásának szükségességét, indokoltságát mérlegeli. ~~Az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök kinyilváníthatja a hadiállapotot, kihirdetheti a rendkívüli vagy a szükségállapotot és létrehozhatja a Honvédelmi Tanácsot.~~ **A köztársasági elnök jogosult a hadiállapot kihirdetésére, a szükségállapot kihirdetésére és meghosszabbítására, valamint arra, hogy felhatalmazza a Kormányt a veszélyhelyzet meghosszabbítására, ha az Országgyűlés e döntések meghozatalában akadályoztatva van.** Ennek az elnöki döntésnek azonban feltétele, hogy előzetesen a Házelnök, a miniszterelnök és az Alkotmánybíróság elnöke együttesen állapítsa meg az Országgyűlés akadályoztatásának tényét, ~~valamint az intézkedés indokoltságát.~~

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.3.2. A köztársasági elnök feladat- és hatásköre

88. oldalon az alcímhez tartozó utolsó bekezdés törlésre kerül

~~Hadiállapot vagy háborús veszély esetén az Országgyűlés által létrehozott Honvédelmi Tanács – amelynek a köztársasági elnök az elnöke – dönt a Magyar Honvédség alkalmazásáról.~~

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

2.4.5. A Kormány működése és szervei

97. oldal utolsó bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény rendelkezése alapján a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és a **vár**megyei kormányhivatal.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.4.5. A Kormány működése és szervei

98. oldal keretes rész első fele az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény a Kormánynak mint a végrehajtó hatalom általános és a közigazgatás legfőbb szervének, a működési körében szervezetalkítási szabadságot kínál [15. cikk (2) bekezdés]. A parlamenti kormánytöbbség törvényalkotási lehetőségével, a törvényi keretek között a Kormány további államigazgatási szervezetalkítással a végrehajtás hatékonysága érdekében bír szabadsággal. A szervezetalkítást tekintve az Alaptörvény 17. cikk (3) bekezdés a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerveként a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatalt intézményesíti. Ez a szabály meghatározza az államigazgatás **vármegyei** és fővárosi szintű dekoncentrációjának lényegét, a kormányhivatalok kiemelt szerepét...

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.6.2. A bíróságok szervezete és hatásköre **108. oldal első bekezdése az alábbiak szerint módosul**

Az igazságszolgáltatást a Kúria, az ítéltáblák, a fővárosi és **vármegyei szinten szervezett** törvényszékek és a járásbíróságok (köztük szűkebb értelemben vett járásbíróságok és kerületi bíróságok) gyakorolják.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.6.2. A bíróságok szervezete és hatásköre **108. oldal harmadik bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul**

Magyarországon tizenkilenc **vármegyei szinten szervezett** törvényszék és a Fővárosi Törvényszék alkotja a megyei bírósági szintet **működik**.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

2.7.2. Az ügyészség szervezete **118. oldal utolsó bekezdésében szereplő felsorolás harmadik pontja az alábbiak szerint módosul**

főügyészségek (a **vármegyékben** és a fővárosban, továbbá a budapesti székhelyű Központi Nyomozó Főügyészség);

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.1. Az önkormányzati elv alkotmányos garanciái **126. oldalon a felsorolást követő bekezdés az alábbiak szerint módosul**

Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek. A sarkalatos törvény alapján a helyi önkormányzás joga a települések, azaz a község, a város, a járásszékhely város, a megyei jogú város, a főváros és kerületei közösségét illeti meg. Megyei jogú város: a **vármegyeszékhely város**, valamint az Országgyűlés által a sarkalatos törvény hatálybalépése előtt megyei jogú várossá nyilvánított város. A helyi önkormányzás joga a **vármegyék** választópolgárait is megilleti. A fővárosi önkormányzat települési és területi önkormányzat.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.2. Az önkormányzatok jogai

127. oldal keretes részt követő négy bekezdése az alábbiak szerint módosul

A helyi önkormányzat az önkormányzati rendeletet a kihirdetést követően haladéktalanul megküldi a fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak. Ha a fővárosi és vármegyei kormányhivatal az önkormányzati rendeletet vagy annak valamely rendelkezését jogszabálysértőnek találja, kezdeményezheti a Kúriánál az önkormányzati rendelet megsemmisítését. A fővárosi és vármegyei kormányhivatal kezdeményezheti a bíróságnál a helyi önkormányzat törvényen alapuló rendeletalkotási vagy határozathozatali kötelezettsége elmulasztásának megállapítását. Ha a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettségének a bíróság által meghatározott időpontig nem tesz eleget, a bíróság a fővárosi és vármegyei kormányhivatal kezdeményezésére elrendeli, hogy a mulasztás orvoslásához szükséges önkormányzati rendeletet és/vagy önkormányzati határozatot a helyi önkormányzat nevében a kormányhivatal vezetője főispán hozza meg. A Kormány a fővárosi és a vármegyei kormányhivatal útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.2. Az önkormányzatok jogai

128. oldalon lévő keretes szöveg második bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény a vármegyei/fővárosi kormányhivaltal jelöli ki a törvényességi felügyeletet ellátó szervnek, és rögzíti a rendeletalkotást követő vagy a rendeletalkotás elmulasztása esetén esedékes eljárást. Ennek újdonsága, hogy lehetővé teszi a rendeletalkotás pótlását – bírósági közreműködéssel – a kormányhivatal vezetője főispán részéről. Erre ritkán kerül sor, ám mégis fontos azért, mert a helyi közhatalom gyakorlásának mulasztására kíván a lakosok érdekében orvoslást adni.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.2. Az önkormányzatok jogai

128. oldalon a keretes szövegrész alatti negyedik bekezdés az alábbiak szerint módosul

A helyi képviselő-testületet a polgármester vezeti. A vármegyei képviselő-testület-hivatalos elnevezése a közgyűlés, amelynek elnökét a vármegyei képviselő-testület saját tagjai közül választja meg megbízatásának időtartamára. Az önkormányzatok testületi ülései általában nyilvánosak.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.3. A helyi önkormányzatok és a közhatalom gyakorlásában részt vevő szervek kapcsolata

128. oldal utolsó bekezdése az alábbiak szerint módosul

A helyi önkormányzat és az állami szervek a közösségi célok érdekében együttműködnek. Törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a főpolgármester, a vármegyei közgyűlés elnöke számára kivételesen államigazgatási feladat- és hatáskört is megállapíthat.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.3. A helyi önkormányzatok és a közhatalom gyakorlásában részt vevő szervek kapcsolata

129. oldal negyedik bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény a legfontosabb állami területszervezési döntéseket az Országgyűlés hatáskörébe utalja. Az Országgyűlés dönt a vármegyéről – ideértve összevonásukat, szétválasztásukat, a vármegyehatárok megváltoztatását, elnevezésüket, székhelyüket –, a megyei jogú várossá nyilvánításról, továbbá fővárosi kerületek kialakításáról.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.9.3. A helyi önkormányzatok és a közhatalom gyakorlásában részt vevő szervek kapcsolata

129. oldal nyolcadik bekezdése az alábbiak szerint módosul

A Kormány a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

2.14. A Magyar Honvédség

135. oldal második, harmadik bekezdése és a keretes rész az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény az MH irányítási rendjével kapcsolatban rögzíti: irányítására – ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik – az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult. ~~Az irányítás általános szabályától eltér a működés folyamatos irányítása. Az MH működését kizárólag a Kormány irányítja.~~

Az MH hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, nem folytathatnak politikai tevékenységet. Az Alaptörvény rendelkezése értelmében az MH nemcsak hivatásos, hanem önkéntes honvédelmi tartalékos katonákból áll. ~~Rendkívüli állapot idején vagy megelőző védelmi helyzetben hozott országgyűlési döntés alapján Hadiállapotban a nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak sorkatonai szolgálata visszaállítható hadkötelesek, tehát katonai szolgálatot teljesítenek.~~

A sorkatonai szolgálat békeidőszakban, 2004-től kezdődően nem állampolgári kötelezettség, miután az Országgyűlés döntött a professzionális, kisebb létszámú, hivatásos katonai szolgálaton alapuló haderő bevezetéséről. Az önkéntes tartalékos rendszer értéke abban rejlik, hogy a hivatásos vagy szerződéses katonai szolgálatban nem álló állampolgárok a honvédelemben önként vállalt feladatokkal fejezhetik ki hazaszeretetüket, a haza védelmében megnyilvánuló tevékenységükkel tehetnek a közösségért. Ez az intézmény nem melleleg pedig a Honvédség számára erőtartalék, haderőnövelési potenciál. Az önkéntes rendszer bevezetésének jogi háttere 2010-től alakult ki. Az önkéntes tartalékos azt vállalja, hogy rendelkezésre áll, és behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a Honvédség feladatainak ellátásában. ~~(2011. évi CXIII. tv. 41. §.~~ **2021. évi CXL. tv. 71. §**) Az általános honvédelmi kötelezettség – változatos formáiban, mint a katonai vagy fegyver nélküli szolgálat, a honvédelmi munkakötelezettség, a polgári védelmi kötelezettség, a gazdasági és anyagi

szolgáltatás teljesítése – egyébként továbbra is a kevés állampolgári kötelezettségünk egyike.

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása, 2021. évi CXL. tv.

2.17. A különleges jogrend

137-139. oldalon az alcím a harmadik bekezdésétől az alábbiak szerint módosul

Az Alaptörvény a különleges jogrend öt típusát különbözteti meg. Ezek köre kizárólag az Alaptörvény módosításával bővíthető vagy szűkíthető:

- **Rendkívüli állapot:** az Országgyűlés hadiállapot kinyilvánítása vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén a képviselők kétharmadának szavazatával kihirdeti a rendkívüli állapotot, és Honvédelmi Tanácsot hoz létre. Az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök jogosult a hadiállapot és a rendkívüli állapot kihirdetésére, a Honvédelmi Tanács létrehozására. A Honvédelmi Tanács tagjai: a köztársasági elnök, az Országgyűlés elnöke, a képviselőcsoportok vezetői, a miniszterelnök, a miniszterek és a Honvéd Vezérkar főnöke. A Honvédelmi Tanács gyakorolja az Országgyűlés által rá ruházott jogokat, a köztársasági elnök és a Kormány jogait. A Honvédelmi Tanács elnöke a köztársasági elnök.

- **Szükségállapot:** a törvényes rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények esetén az Országgyűlés szükségállapotot hirdet ki a képviselők kétharmadának szavazatával. Az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök hirdeti ki a szükségállapotot. A szükségállapot esetére sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket a köztársasági elnök rendelettel vezet be. A köztársasági elnök rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Szükségállapot idején az MH felhasználására akkor kerülhet sor, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő. Az MH felhasználásáról az Országgyűlés, akadályoztatása esetén a köztársasági elnök dönt.

- **Megelőző védelmi helyzet:** az Országgyűlés külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében meghatározott időre kihirdeti a megelőző védelmi helyzetet a jelenlévő képviselők kétharmadának szavazatával. Ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére. Ennek keretében a Kormány rendeletben a közigazgatás, az MH és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti.

- **Terrorveszélyhelyzet:** Az Országgyűlés a Kormány kezdeményezésére terrortámadás jelentős és közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén meghatározott időre kihirdeti a terrorveszélyhelyzetet, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére. A terrorveszélyhelyzet időtartama meghosszabbítható. A terrorveszélyhelyzet kihirdetéséhez, meghosszabbításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. A Kormány rendeletben a terrorveszélyhelyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetét, működését és tevékenysége ellátását érintő törvényektől eltérő, valamint sarkalatos törvényben meghatározott intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés terrorveszélyhelyzet kihirdetésére vonatkozó döntéséig, de legfeljebb tizenöt napig tart. A Kormány a terrorveszélyhelyzet idején rendeletet alkothat, amellyel sarkalatos törvényben meghatározottak szerint egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. A Magyar Honvédséget a Kormány fenti intézkedéseinek hatályossága és a terrorveszélyhelyzet idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és

a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő. A Kormány rendelete a terrorveszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti. • Váratlan támadás: a Kormány külső fegyveres csoportnak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének honi és szövetséges légvédelmi és repülő készülségi erőkkel való oltalmazására, a törvényes rend, valamint az élet és vagyonbiztonság, a közrend és közbiztonság védelme érdekében a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles. Váratlan támadás esetén a Kormány sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.

• Veszélyhelyzet: a Kormány a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá az élet és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be. A Kormány veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. A kormány veszélyhelyzeti rendelete tizenöt napig marad hatályban, annak hatályát a Kormány az Országgyűlés felhatalmazása alapján hosszabbíthatja meg.

A különleges jogrenddel kapcsolatos alkotmányossági garanciákat az Alaptörvény határozza meg. Eszerint az Alaptörvény alkalmazása különleges jogrendben nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható. A különleges jogrendet a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn. Rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki feloszlását és nem oszlatható fel. A feloszlott vagy feloszlott Országgyűlést rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején a köztársasági elnök összehívhatja. Általános országgyűlési képviselői választásokat rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején nem lehet kitűzni és nem lehet tartani. Szükségállapot idején az Országgyűlés, akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága folyamatosan ülészik. Az Országgyűlés, akadályoztatása esetén a honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága a köztársasági elnök által bevezetett rendkívüli intézkedések alkalmazását felfüggesztheti. Rendkívüli jogrend esetén sem függeszthető fel az emberi méltósághoz való jog, az élethez való

jog és a magzati élet védelme, a kínzás és embertelen bánásmód és büntetés tilalma, az ártatlanság védelme, a védelemhez való jog, a kétszeres büntetés tilalma és az a tilalom, hogy senki sem nyilvánítható bűnösnek és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején nem volt bűncselekmény.

2.17.2 A különleges jogrend alaptörvényi szabályai

Az Alaptörvény a különleges jogrend három típusát különbözteti meg: a hadiállapotot, a szükségállapotot és a veszélyhelyzetet.

Az egyes különleges jogrendi alakzatok elrendelése és azok időtartama

Hadiállapot kihirdetésére – tagjai kétharmadának szavazatával – az Országgyűlés jogosult, amennyiben az alábbi körülmények valamelyike fennáll:

- háborús helyzet kinyilvánítása vagy háborús veszély,
- külső fegyveres támadás, hatásában külső fegyveres támadással egyenértékű cselekmény, valamint ezek közvetlen veszélye, vagy
- kollektív védelemre irányuló szövetségesi kötelezettség teljesítése.

A hadiállapot hosszát az Alaptörvény nem köti konkrét határidőhöz.

Szükségállapot kihirdetésére – tagjai kétharmadának szavazatával – az Országgyűlés jogosult, amennyiben az alábbi körülmények valamelyike fennáll:

- az alkotmányos rend megdöntésére, felforgatására vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló cselekmény, vagy
- az élet- és vagyonbiztonságot tömeges mértékben veszélyeztető súlyos, jogellenes cselekmény.

A szükségállapot *harminc napra* hirdethető ki, azonban a szükségállapotot az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával *harminc nappal meghosszabbíthatja*, ha a szükségállapot kihirdetésére okot adó körülmény továbbra is fennáll.

Veszélyhelyzetet a Kormány hirdethet ki

- szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá
- az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény – különösen elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség – esetén,
- valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében.

A veszélyhelyzet *harminc napra* hirdethető ki, azonban a Kormány a veszélyhelyzetet az Országgyűlésnek – a jelenlevő képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott – felhatalmazása alapján – Alaptörvényben *meghatározott korlát nélküli időtartamra* – meghosszabbíthatja, ha a veszélyhelyzet kihirdetésére okot adó körülmény továbbra is fennáll.

A *köztársasági elnök* jogosult a hadiállapot kihirdetésére, a szükségállapot kihirdetésére és meghosszabbítására, valamint arra, hogy felhatalmazza a Kormányt a veszélyhelyzet meghosszabbítására, *ha az Országgyűlés e döntések meghozatalában akadályoztatva van*. Az Országgyűlés elnöke, az Alkotmánybíróság elnöke és a miniszterelnök egybehangzóan állapítja meg az Országgyűlés akadályoztatása tényét, ha az Országgyűlés nem ülésezik, és összehívása az idő rövidsége, továbbá a különleges jogrend kihirdetésére okot adó körülmény miatt elháríthatatlan akadályba ütközik. Az Országgyűlés az akadályoztatásának megszűnése utáni első ülésén az akadályoztatásának hiányában alkalmazandó szabályok szerint dönt a köztársasági elnöknek az Országgyűlés akadályoztatottságát megállapító döntésének indokoltságáról és jogszerűségéről, valamint felülvizsgálja a különleges jogrendben alkalmazott rendkívüli intézkedéseket.

A különleges jogrend hatása a hatalommegosztás rendszerére és a jogalkotásra

Alapvető jelentőségű alaptörvényi szabály, hogy különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel, tehát a különleges jogrend nem „jogon, alkotmányon kívüli” időszak, azonban a hatalommegosztás rendszerében és a jogalkotás rendjében, valamint a jogforrási hierarchiában jelentős módosításokkal jár bármely különleges jogrendi időszak kihirdetése. Az Alaptörvény kilencedik módosítása nyomán a különleges jogrend kihirdetése esetén a Kormány alkotmányos mozgásteré nő meg.

A jogforrások területén kiemelendő, hogy a Kormány különleges jogrendben *rendeletet alkothat*, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – *egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat*. Ugyancsak a Kormány mozgásterét növeli, hogy az *alapvető jogok gyakorlása felfüggeszthető* vagy az ún. szükségességi-arányossági teszt szerinti *mértéken túl korlátozható*. Különleges jogrend esetén sem függeszthető fel az emberi méltósághoz való jog, az élethez való jog és a magzati élet védelme, a kínzás és embertelen bánásmód és büntetés tilalma, az ártatlanság védelme, a védelemhez való jog, a kétszeres büntetés tilalma és az a tilalom, hogy senki sem nyilvánítható bűnösnek és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején nem volt bűncselekmény.

Kizárólag a hadiállapot idejére vonatkozó előírás, hogy a Kormány gyakorolja az Országgyűlés által átruházott jogokat, valamint dönt a Magyar Honvédség külföldi vagy

magyarországi alkalmazásáról, békefenntartásban való részvételéről, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységéről, külföldi állomásozásáról, valamint a külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról és magyarországi állomásozásáról.

A különleges jogrend legfontosabb alaptörvényi garanciái

Az Alaptörvény a különleges jogrend számos garanciáját tartalmazza, megelőzendő, hogy a különleges jogrend jelentett hatalomkoncentrációval visszaélhessen a Kormány. Ezek közül az egyik legfontosabb előírás az, hogy a különleges jogrendet a különleges jogrend kihirdetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn. Ez hivatott biztosítani azt, hogy a különleges jogrend átmeneti maradjon, csak arra az időre korlátozódjon, ami a normál jogrendbe való visszatéréshez feltétlenül szükséges.

A Kormány különleges jogrend idején köteles minden olyan intézkedést megtenni, amely az Országgyűlés és az Alkotmánybíróság folyamatos működését szavatolja, az Alkotmánybíróság működése pedig nem korlátozható.

A Kormány a különleges jogrend idején a különleges jogrendre vonatkozó szabályok szerint alkotott rendeletről folyamatosan tájékoztatja a köztársasági elnököt, az Országgyűlés elnökét és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságát. Az Országgyűlés a Kormány által különleges jogrend idején a különleges jogrendre vonatkozó szabályok szerint alkotott rendeletet hatályon kívül helyezheti. A hatályon kívül helyezett rendeletet a Kormány azonos tartalommal nem alkothatja meg újra, kivéve, ha azt a körülmények jelentős változása indokolja. A Kormány az így megalkotott rendeletről és megalkotásának indokairól haladéktalanul tájékoztatja a köztársasági elnököt, az Országgyűlés elnökét és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságát. A Kormány által különleges jogrend idején a különleges jogrendre vonatkozó szabályok szerint alkotott rendelet a különleges jogrend megszűnésekor hatályát veszti.

A különleges jogrendben alkalmazandó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

A hadiállapot és szükségállapot kihirdetésének kezdeményezése és kihirdetése közti átmeneti időszakra vonatkozó speciális szabályok

A hadiállapot és a szükségállapot kihirdetése az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, de az Országgyűlés összehívása, tanácskozása és döntése – még az akadályoztatottsága nélkül is – több napot, vagy akár hetet vehet igénybe. Ugyancsak időbe – noha kevesebbe – telik az, hogy a köztársasági elnök döntsön a hadiállapot, vagy a szükségállapot kihirdetéséről. Jellemző azonban, hogy a hadiállapot vagy szükségállapot kihirdetésére okot adó körülmények felmerülésük esetén azonnali állami reagálást igényelnek. Adott tehát egy időszak, ami alatt különleges jogrendi jellegű felhatalmazás szükséges a hatékony beavatkozáshoz, de ami alatt azonban még nem aktiválódott egyik különleges jogrendi alakzat sem. Ez az átmeneti időszak tehát szintén szabályozásra szorul, amit a magyar jogalkotó alkotmányi szinten végzett el.

Hadiállapot vagy szükségállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követően a Kormány rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a kihirdetésre okot adó körülmény azonnali kezeléséhez szükséges mértékben egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. A Kormány az így megalkotott rendeletről folyamatosan tájékoztatja a köztársasági elnököt, az Országgyűlés elnökét és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságát.

A Kormánynak az átmeneti időszakban alkotott rendeletének hatálya a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésére vonatkozó döntésig, de legfeljebb a kihirdetés Kormány általi kezdeményezésétől számított hatvan napig, hadiállapot vagy szükségállapot kihirdetése esetén legfeljebb a hadiállapot vagy a szükségállapot megszűnéséig tart. Ha a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésére nem kerül sor, az Országgyűlés törvényt alkot az (1)

bekezdés szerinti rendeletben hozott rendkívüli intézkedésekkel összefüggő szabályozási átmenetről.

Az átmeneti időszakra vonatkozó egyéb (tájékoztatási, működés-biztosítási, szabályozási) garanciák a különleges jogrendi szabályokkal tartalmilag megegyezők.

Indokolás: az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása

4.1.1. A közigazgatás szervezeti joga

145. oldal utolsó bekezdése és a hozzá tartozó lábjegyzetek az alábbiak szerint módosulnak

Az államigazgatás egyik sajátossága, hogy központi, valamint területi és helyi szinten egyaránt működnek szervei, szemben például a helyi önkormányzatokkal, amelyek – ahogyan a nevük is mutatja – kizárólag területi-helyi szinten szerveződnek.¹⁶² A területi és a helyi államigazgatási szervekre vonatkozó jogi szabályozás az utóbbi évek reformjainak következtében egységesebbé vált. A Khtv.¹⁶³ létrehozta a területi államigazgatás legfontosabb szerveit, a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatalokat, továbbá e törvény 2012. évi módosítása 2013. január 1-től a járási hivatalokat.¹⁶⁴ ~~Jelenleg a A fővárosi és vármegyei kormányhivatalokra és járási vonatkozó szabályok legtöbbje a Khtv.-ból a Kit.-be került át. A Kit. a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokat területi kormányzati igazgatási szerveknek nevezi, ezzel kifejezve ezek felett a Kormány irányítási jogosultságát. Jelenleg a fővárosi és megyei kormányhivatalokra és járási vonatkozó szabályok legtöbbje a Khtv.ból a Kit. be került át. A Kit. a fővárosi és megyei kormányhivatalokat területi kormányzati igazgatási szerveknek nevezi, ezzel kifejezve ezek felett a Kormány irányítási jogosultságát. A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok, valamint a járási hivatalok szervezetének részletes szabályait kormányrendelet szabályozza.~~

¹⁶² Az önkormányzati rendszer további sajátossága, hogy a területi szinten működő területi/**vármegyei** önkormányzat is helyi önkormányzat.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv., valamint az ismétlődő részek kihúzása.

4.1.1. A közigazgatás szervezeti joga

146. oldal ábrája az alábbiak szerint módosul

autonóm államigazgatási szervek

- Közbeszerzési Hatóság
- **Integritás Hatóság**
- Gazdasági Versenyhivatal
- Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
- Nemzeti Választási Iroda
- **Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság**

központi kormányzati igazgatási szervek

- Kormány
- minisztériumok
  - o Agrárminisztérium
  - o Belügyminisztérium
  - o **Energiaügyi Minisztérium**
  - o Építési és ~~Beruházási~~ **Közlekedési** Minisztérium
  - o **Gazdaságfejlesztési Minisztérium**
  - o Honvédelmi Minisztérium
  - o Igazságügyi Minisztérium

- o Kulturális és Innovációs Minisztérium
- o Külgazdasági és Külügyminisztérium
- o Miniszterelnöki Kabinetiroda
- o Miniszterelnökség
- o Pénzügyminisztérium
- ~~o Technológiai és Ipari Minisztérium~~
- kormányzati főhivatalok
- o Központi Statisztikai Hiv.
- o Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
- központi hivatalok

területi kormányzati igazgatási szervek

- fővárosi és **vár**megyei kormányhivatalok

Indokolás: 2022. évi XXVII. tv. (Integritás Hatóság), 2022. évi XLIV. tv. (ETAF), 2022. évi XLIII. tv. (minisztériumok rendszerének átszervezése), az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

4.2.3. Minisztériumok

150. oldalon szereplő felsorolás az alábbiak szerint módosul

A törvényi felsorolás alapján az alábbi ~~tizenegy~~ **tizenkét** minisztériumot különböztetjük meg:

- o Agrárminisztérium
- o Belügyminisztérium
- o Energiaügyi Minisztérium**
- o Építési és ~~Beruházási~~ **Közlekedési** Minisztérium
- o Gazdaságfejlesztési Minisztérium**
- o Honvédelmi Minisztérium
- o Igazságügyi Minisztérium
- o Kulturális és Innovációs Minisztérium
- o Külgazdasági és Külügyminisztérium
- o Miniszterelnöki Kabinetiroda
- o Miniszterelnökség
- o Pénzügyminisztérium
- ~~o Technológiai és Ipari Minisztérium~~

Indokolás: 2022. évi XLIII. tv.

4.2.4.6. A tárca nélküli miniszter

155. oldalon az alcím alatti szövegrész első bekezdése az alábbiak szerint módosul

A miniszterek egy sajátos típusa a tárca nélküli miniszter. Tekintettel arra, hogy olyan miniszterről van szó, akinek hivatali apparátusa nem egy, az egyszemélyi vezetése alatt álló minisztérium, különbözik a többi minisztertől. A tárca nélküli miniszter tevékenységét is segíti hivatali apparátus, de ez valamely minisztériumban kaphat helyet. Jelenleg ~~három~~ **kettő** tárca nélküli miniszter működik: a miniszterelnök általános helyettese – aki egyúttal az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért, a nemzetpolitikáért és a nemzetiségpolitikáért felelős tagja a Kormánynak –, ~~a gazdaságfejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter,~~ továbbá a területfejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter.

Indokolás: 2022. évi XLIII. tv. és 467/2022. (I. 21.) Korm. r.

4.2.5. A kormányzati főhivatalok

156. oldal második bekezdés eleje az alábbiak szerint módosul

A kormányzati főhivatalokat a Kit. sorolja fel az alábbiak szerint:

Indokolás: a Kit. szerinti szóhasználat átvezetése

4.2.6. A központi hivatalok

156. oldalon az alcím utolsó előtti mondata az alábbiak szerint módosul

A feladataikat minisztériumok, fővárosi és vármegyei kormányhivatalok, valamint járási hivatalok vették át. Központi hivatali jogállás illeti meg az Országos Kórházi Főigazgatóságot, az Országos Meteorológiai Szolgálatot, a Magyar Államkincstárt, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt és az Oktatási Hivatalt.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

4.2.7. Az autonóm államigazgatási szervek

157. oldal harmadik és ötödik bekezdései az alábbiak szerint módosulnak

Autonóm államigazgatási szervet az Országgyűlés jogosult létrehozni törvénnyel. Ennek megfelelően az ilyen szerveket külön törvények hozták létre, valamint határozták meg jogállásukat, feladat- és hatáskörüket. A létrehozásukról rendelkező törvények mellett az autonóm államigazgatási szerveket a Ksztv. is felsorolja. A jelenleg működő autonóm államigazgatási szervek az alábbiak (zárójelben a létrehozásukról rendelkező törvény megnevezése):

- Közbeszerzési Hatóság (2015. évi CXLIII. törvény),
- **Integritás Hatóság (2022. évi XXVII. törvény)**
- Gazdasági Versenyhivatal (1996. évi LVII. törvény),
- Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (2011. évi CXII. törvény),
- Nemzeti Választási Iroda (2013. évi XXXVI. törvény),
- **Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (2022. évi XLIV. törvény).**

Az önállóság további biztosítéka a szerv vezetőjének függetlensége, megbízatásának, elmozdításának és beszámoltatásának szabályai. A Közbeszerzési Hatóság elnökét és alelnökét a hatóság keretében működő Közbeszerzési Tanács tagjai 5 éves időtartamra választják meg. **Az Integritás Hatóság elnökét az Állami Számvevőszék elnökének javaslatára a köztársasági elnök hat évre nevezi ki.** A többi autonóm államigazgatási szerv elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki kilenc évre, a Gazdasági Versenyhivatalét hat évre, **az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság főigazgatóját öt évre.**

Indokolás: 2022. évi XXVII. tv. és 2022. évi XLIV. tv. (ETAF)

4.2.9. A területi és a helyi államigazgatás

159. oldalon az alcím alatti harmadik bekezdés az alábbiak szerint módosul

Az államigazgatás tevékenysége kiterjed az ország egész területére, de területi és helyi szervei nem jelennek meg minden településen, hiszen ez nagyon költségessé tenné a működést, tehát a településeknél nagyobb területi egységekben szerveződnek. Az államigazgatás nem központi szervei tipikusan két szinten szerveződnek. A területi szint a vármegyei igazgatási kereteket vagy a vármegyétől eltérő és ennél nagyobb területi egységeket jelenti, az államigazgatás helyi szerveinek pedig a járásokat tekintjük.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

4.2.9. A területi és a helyi államigazgatás

159-161. oldalon az alcím alatti ötödik és azt követő bekezdések az alábbiak szerint módosulnak

A területi és helyi államigazgatási szervek rendszere az utóbbi években jelentős átalakuláson ment keresztül az államreform keretében. A rendszerváltást követően a területi államigazgatási szerveknek egy olyan dezintegrált rendszere jött létre, amelyben több tucat helyi és államigazgatási szerv sokszor ágazatonként különböző területi egységekben, így körzetekben, városkörnyékekben, kistérségekben, vármegyékben és régiókban, változatos elnevezéssel, az ágazatot irányító miniszter alárendeltségében és központi kormányzati koordináció hiányában működött. A sorozatos, az államreformot célzó programok, de különösen a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program ennek a sokszínű, nehezen áttekinthető és nem hatékony szervezetrendszernek a racionalizálását és egységesítését tűzte ki célul. A területi és helyi államigazgatási szervek rendszerének átalakítása 2010-ben vette kezdetét a különböző tárcák irányítása alatt álló, dekoncentrált szervek integrációjával. A területi államigazgatási reformnak jelentős lépése volt 2013-ban az államigazgatás helyi szerveinek, a járásoknak a visszaállítása. A fent ismertetett folyamat eredményeképpen a dekoncentrált szerveket – a létrehozásukra és jogállásukra vonatkozó jogi szabályozás alapján – három csoportba sorolhatjuk. Az első csoportot a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok alkotják, amelyeket a 2010. évi CXXVI. törvény, a Khtv. hozott létre. A fővárosi és vármegyei kormányhivatal alkotmányos jogállását az Alaptörvény határozza meg, amely rögzíti, hogy a fővárosi és vármegyei kormányhivatal a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatalokat a Kormány a Miniszterelnökséget vezető miniszter útján irányítja azzal, hogy egyes szakigazgatási feladatok tekintetében bizonyos irányítási hatásköröket az adott szakpolitikai feladatokért felelős ágazati miniszter – ebben az esetben az úgynevezett szakmai irányító miniszter – gyakorol. A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok egyszemélyi vezetés, a kormány területi képviselőjét ellátó kormány megbízott főispán vezetése alatt állnak. **Megjegyzendő, hogy a főispán elnevezést a jogalkotó csak 2022 júliusában vezette be, korábban kormány megbízott volt e státus megjelölése.** A kormány megbízott főispán gyakorolja a fővárosi és vármegyei kormányhivatal feladat- és hatásköreit. A kormány megbízott főispánt a miniszterelnök nevezi ki határozott időre, a miniszterelnök megbízatásának időtartamára. A kormány megbízott főispán feladat- és hatáskörének gyakorlásáért a miniszterelnöknek politikai, a szakmai irányító miniszternek szakmai felelősséggel tartozik.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatal a jogszabályoknak és a Kormány döntéseinek megfelelően összehangolja és elősegíti a kormányzati feladatok területi végrehajtását. A dekoncentrált szervek és a rendvédelmi szervek feladataik ellátása során kötelesek a kormányhivatallal és egymással együttműködni. A dekoncentrált szervek (a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével), továbbá a területi illetékességgel államigazgatási feladatot ellátó más szervek és személyek államigazgatási jogkörükben eljárva, illetve az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően (szervezeti és szakmai önállóságuk megtartásával) a fővárosi és vármegyei kormányhivatal koordinációs és ellenőrzési jogkörébe tartoznak. E jogkörök tekintetében a rendvédelmi szervek helyzete különleges, hiszen míg a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok koordinációs jogkörébe beletartoznak, az ellenőrzési jogkör már nem terjed ki rájuk. A fővárosi és vármegyei kormányhivatal koordinációs feladatait elősegítő állandó fórum a fővárosi és vármegyei államigazgatási kollégium.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatal feladat- és hatásköre az alábbiakban foglalható össze:

- koordináció,
- ellenőrzés,
- véleményezési jogkör,

- hatósági feladatok,
- informatikai tevékenység,
- közigazgatási szakemberek képzése, továbbképzése,
- ügyfélszolgálati feladatok, integrált ügyfélszolgálat (kormányablakok) működtetése a járásokban,
- törvényességi felügyelet a helyi önkormányzatok felett.

A fővárosi és vármegyei kormányhivatal a kormány megbízott főispán által közvetlenül vezetett szervezeti egységekből és járási, illetve a fővárosban fővárosi kerületi hivatalokból áll. A járások az államigazgatás helyi szervei. A járások és így a járási hivatalok száma 174, a 23 fővárosi kerületi hivattal együtt 197. A járási hivatal a jogszabályban megállapított hatáskörét önállóan gyakorolja. A járási hivatal feladat- és hatásköreit a járási hivatal vezetője gyakorolja. Az államigazgatási hierarchia elvének megfelelően a járási (kerületi) hivatal a megyei (fővárosi) kormány megbízott főispán irányítása alatt és a járási (kerületi) hivatalvezető vezetése alatt működik. A járási hivatal a kormány megbízott főispán irányítása alatt közreműködik a jogszabályokban meghatározott államigazgatási feladatok ellátásában.

A dekoncentrált szervek második csoportját a Nemzeti Adó- és Vámhivatal dekoncentrált közép fokú, illetve alsó fokú területi szervei alkotják. Ezek a szervek nem tartoznak a fővárosi és vármegyei kormányhivatal koordinációs és ellenőrzési jogkörébe. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervei három szakterületen működnek. Az adóztatási szervek, a vámszervek és a bűnügyi főigazgatóság is közép fokú (regionális), valamint alsó fokú (vármegyei és különös illetékességű) szervekkel rendelkeznek.

A dekoncentrált államigazgatási szervek harmadik csoportjába tartozó szervek továbbra is egyes központi államigazgatási szervek alárendeltségében működnek. Ezekre a dekoncentrált szervekre a kormány megbízott főispán irányítási jogköre nem terjed ki. Vármegyei keretek között működő dekoncentrált szervek a budapesti és vármegyei rendőrfőkapitányságok, a Magyar Államkincstár vármegyei igazgatóságai, a tankerületek, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság kirendeltségei. A vármegyehatárokon nem átnyúlva, de egy megyén belül több tankerületi központja működik a Klebersberg Központnak. Néhány dekoncentrált szerv a szakigazgatási feladatok jellegéből adódóan nem az általános területbeosztást követve, vagyis több vármegye területét lefedve, de a vármegyehatárokhoz igazodóan működik: így például hét államigazgatási régióban működnek az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság regionális igazgatóságai. A vármegyehatárokat nem követő, speciális illetékességű, úgynevezett területközi dekoncentrált szervként működik az Országos Vízügyi Főigazgatóság tizenkét vízügyi igazgatósága, továbbá tíz nemzeti park igazgatóság a környezetvédelemért felelős miniszter irányítása alatt.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv., valamint a 2022. évi XXIV. tv. (utóbbi a főispán kifejezést bevezető jogszabály)

4.3. A helyi önkormányzatok

162. oldalon a második bekezdés utolsó mondata az alábbiak szerint módosul

Területi önkormányzatok – a főváros önkormányzata mellett – a vármegyei önkormányzatok.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.)

4.3.1. A helyi önkormányzatok szervezete

162. oldalon az alcím alatti második bekezdés az alábbiak szerint módosul

A helyi önkormányzatok szervezete a képviselő-testületből és szerveiből áll. A képviselő-testület és szervei biztosítják az önkormányzati feladatok ellátását. A képviselő-testület

szervei a polgármester (a fővárosban főpolgármester, a vármegyei önkormányzat esetében a közgyűlés elnöke), a képviselő-testület bizottságai, a részönkormányzat testülete, a polgármesteri hivatal (a fővárosi önkormányzatnál főpolgármesteri hivatal, vármegyei önkormányzatoknál vármegyei önkormányzat hivatala), a közös önkormányzati hivatal, a jegyző, valamint a társulás.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.1.1. A képviselő-testület

162. oldalon az alcím alatti bekezdés eleje az alábbiak szerint módosul

A helyi önkormányzat képviselő-testülete választott szerv. A választópolgárok által megválasztott képviselő-testületi tagok, a települési (illetve vármegyei) képviselők megbízatása ötéves időtartamra szól, azonban a képviselő-testület az öt év letelte előtt kimondhatja feloszlását. **Megjegyzendő, hogy az Alaptörvény tizenegyedik módosítása a képviselő-testület ötéves megbízatási idejét nem érintve, a helyi önkormányzati választások időpontját október hónapról tavaszra helyezte át, hogy az egybeessen az Európai Parlament képviselőinek megválasztásával.** A képviselő-testület az önkormányzat legfőbb döntéshozó szerve, amely gyakorolja a helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit...

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.1.5. A polgármester

165. oldal első bekezdése az alábbiak szerint módosul

A fővárosban a választópolgárok főpolgármestert választanak. A vármegyei önkormányzat képviselő-testületének, a közgyűlésnek elnöke van, akit a vármegyei közgyűlés saját tagjai közül választ megbízatásának időtartamára.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.1.6. Az alpolgármester

165. oldalon az alcím alatti bekezdés az alábbiak szerint módosul

Az alpolgármestert a képviselő-testület választja titkos szavazással, a polgármester javaslatára. Funkciója a polgármester helyettesítése, munkájának segítése. Legalább egy alpolgármestert (a fővárosban főpolgármester-helyettes, a vármegyében vármegyei közgyűlés alelnöke) kötelező választani, de több alpolgármester is választható. Legalább egy alpolgármesternek megválasztott önkormányzati képviselőnek kell lennie. Az alpolgármester a polgármester irányításával látja el feladatait. Ha a helyi önkormányzatnak több alpolgármestere is van, akkor közülük a polgármester bízza meg általános helyettesét.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.1.7. A jegyző

166. oldal első bekezdése az alábbiak szerint módosul

A jegyző a hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben a testület és szervei befolyásától mentesen dönt. Ezekben az ügyekben a döntése ellen az érintett a felettes államigazgatási szervhez – az esetek többségében a fővárosi, **vármegyei** kormányhivatalhoz – fordulhat.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.1.8. A polgármesteri hivatal

166. oldalon az alcím alatti első bekezdés az alábbiak szerint módosul

A képviselő-testület hivatalt hoz létre. A képviselő-testület által létrehozott hivatal a polgármesteri hivatal vagy a közös önkormányzati hivatal. **M****Vármegyei** önkormányzat esetén az elnevezés **vármegyei** önkormányzati hivatal, a fővárosban főpolgármesteri hivatal.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.2. A helyi önkormányzatok feladat- és hatásköre

167. oldal utolsó bekezdésében szereplő felsorolás negyedik eleme az alábbiak szerint módosul

- **törvényben meghatározott kivételekkel az** egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;

Indokolás: 2022. évi LXXIII. tv.

4.3.2. A helyi önkormányzatok feladat- és hatásköre

169. oldal második bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul

Államigazgatási feladat- és hatáskört látnak el a helyi önkormányzatok törvényben megnevezett szervei, így a polgármester, a főpolgármester, a **vármegyei** közgyűlés elnöke, a polgármesteri hivatal, továbbá a jegyző...

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata

169. oldalon az alcím alatti harmadik bekezdés az alábbiak szerint módosul

Az Országgyűlés dönt az állam területi tagozódásáról, a területszervezéshez kapcsolódó egyedi döntéseket hoz, úgymint a **vármegyék** összevonása és szétválasztása, a **vármegyék** határainak megváltoztatása, a **vármegyék** elnevezése és székhelyük kijelölése, valamint a fővárosi kerületek kialakítása. E döntések érvényességéhez szükséges az érintett helyi önkormányzatok véleményének kikérése.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata

169. oldal utolsó mondata az alábbiak szerint módosul

A képviselő-testület feloszlata a polgármester megbízását is megszünteti, ezért a köztársasági elnök megbízást ad az illetékes fővárosi, megyei kormányhivatal vezetőjének **főispánnak** azon feladatok és hatáskörök gyakorlására, amelyeket a jogszabály a polgármesternek állapít meg, az új képviselő-testület és polgármester megválasztásáig.

Indokolás: 2022. évi XXIV. tv.

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata 170. oldal második bekezdése az alábbiak szerint módosul

A Kormány a Miniszterelnökséget vezető miniszter irányításával, a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatal útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét. A helyi önkormányzat a rendeletét a kihirdetését követően haladéktalanul köteles megküldeni a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatalnak. A fővárosi és **vármegyei** kormányhivatal bíróságnál kezdeményezheti az önkormányzati rendelet felülvizsgálatát, ha azt vagy annak valamely rendelkezését jogszabálysértőnek találja. A fővárosi és a **vármegyei** kormányhivatal a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapítását is kezdeményezheti a bíróságnál. Ha a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettségének a bíróság által a mulasztást megállapító döntésben meghatározott időpontig nem tesz eleget, a bíróság elrendeli a rendelet pótlását. Ez azt jelenti, hogy a mulasztás orvoslásához szükséges önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat nevében a ~~fővárosi és a megyei kormányhivatal vezetője~~ **főispán** alkotja meg, és a pótlás kiterjed a normatív határozatokra is. Az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát a Kormány jogosult indítványozni az Alkotmánybíróságnál.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv, valamint 2022. évi XXIV. tv.

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata 170. oldal utolsó bekezdésében szereplő felsorolás első eleme az alábbiak szerint módosul

- **irányítja ellátja** a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét **felügyelete, valamint a területszervezési eljárás tekintetében hatáskörébe utalt feladatokat, és e feladatok tekintetében szakmai irányítást gyakorol a fővárosi és vármegyei kormányhivatal tevékenysége felett;**

Indokolás: 410/2022. (X. 24.) Korm. rendelet

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata A 171. oldal második felsorolását tartalmazó bekezdés eleje az alábbiak szerint módosul

A szűk értelemben vett törvényességi felügyeleti eszközökön kívül a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatal alábbi hatáskörei segítik a helyi önkormányzatok jogszerű működésének biztosítását, helyreállítását:

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata A 171. oldal utolsó előtti bekezdése az alábbiak szerint módosul

A többi, ágazati vagy szakpolitikai miniszter szabályozza az irányítása alatt álló ágazat működését, ennek során meghatározza az adott ágazat szakmai szabályait. A polgármester, a főpolgármester, a vármegyei közgyűlés elnöke, a jegyző és a fővárosi, illetve vármegyei kormányhivatal valamennyien látnak el államigazgatási feladatokat...

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata **171. oldal utolsó bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul**

A közszolgáltatások biztosítására a helyi önkormányzatok intézményeket (iskolákat, óvodákat, könyvtárakat, művelődési és egészségügyi ellátó központokat, kórházakat stb.) hoznak létre és működtetnek.

Indokolás: a kihúzott szövegrészek szerinti feladatok már tipikusan nem önkormányzati feladatok

4.3.3. A helyi önkormányzatok és a központi állami szervek kapcsolata **A 172. oldal második bekezdése az alábbiak szerint módosul**

Az ágazati miniszter az ellenőrzés eredményéről tájékoztatja az érintett helyi önkormányzatot, javaslatokat fogalmaz meg a hiányosságok megszüntetésére, kezdeményezi, hogy a képviselőtestület tárgyalja meg az ellenőrzés tapasztalatait, valamint törvénysértés esetén tájékoztatja a belügyminisztert és a fővárosi, vármegyei kormányhivatalt.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.

4.4.2. Egyéb kvázi államigazgatási szervek **173. oldalon szereplő felsorolás az alábbiak szerint módosul**

Mivel kimerítő felsorolásukra nincs lehetőség, néhány példa a kvázi államigazgatási szervekre: • településrendezési tervtanácsok,
• építészeti-műszaki tervtanácsok,
• térségi fejlesztési tanácsok,
• térségi egészségügyi tanácsok,
• a vármegyei (fővárosi) kereskedelmi és iparkamarák mellett működő békéltető testületek,
• regionális idegenforgalmi bizottságok,
• regionális ifjúsági tanácsok,
• Országos Szociálpolitikai Tanács és regionális szociálpolitikai tanácsok.

Indokolás: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása (2022. július 19.) és 2022. évi XXII. tv.